

LBRIS

We know
books

JÓKAI MÓR

Mesés
könyve

Illusztrálták

Budapest–Rákosmentén a rákoshegyi
Czimra Gyula Általános Iskola diákjai.

Barót–Budapest
2024

Tartalom

A tengerszem tündére	5
Mátyás diák és Bente úr	26
A kis király beszélő babája	43
Oroszlánhűség.	50
A Guta.	67
A cinkotai kántor	81
A királyleány babái	88
Mátyás király és a szegény varga	96
A leaotungi emberkék	106

A sorozat eddig megjelent kötetei

1. Konsza Samu: A szegény ember kincse – Sepsiszentgyörgy, Székely Mikó Kollégium
2. Benedek Elek: Óriások és törpék – Marosvásárhely, Bolyai Farkas Református Kollégium
3. Benedek Elek: Székelyföldi mondák és mesék – Marosvásárhely, II. Rákóczi Ferenc Római Katolikus Főgimnázium
4. Jókai Mór meséskönyve – Budapest, Rákosmente, Czimra Gyula Általános Iskola

A tengerszem tündére

Van a Székelyföldnek egy csendes, emberlaktalan völgye, ahol a vad madár kiáltásán s az örökké élő zuhatagon kívül semmi hang nem zavarja a napvilágos éjfélt.

Fejsze sohasem irtotta ezeket a roppant fákat, vadász sohasem hajszolta az otthonos vadakat itt. A messze-messze sejtethető, nem is látható múltig szent volt e völgynek járása minden ivadék előtt.

Időtlen idők óta egymásra dültek a vén fák, ott korhadtak, földdé váltak, s a mohából új fa nőtt ki, az is száz meg száz évig nőtt a szép csillagocskák felé, azután azt is megrágta az idő és a féreg, az is ledűlt, és senki sem vette számba. A rothadt fák egészen teletemették a mély vízmosási árkot, amelyben a bérci patak oly vígan zuhog, s most, midőn a porlott fákat benőtte fű, moha és erdei virág, úgy tetszik, mintha a patak imitt-amott a föld alá bújna, s másutt ismét előjönne.

Fenn, egy kerek hegy tetején van valami csodálatos hely; nagy tér és rónaság; benőtte valami nagy, veresbarna bozontú fű, amely mély sötétzöld moha körül sarjadzott fel, rátekerdőznek apró, fehér indájú, halovány virágok, aminők másutt nem nőnek.

Aki e zöld fű közé lép, tán egyet e különös virágok közül leszakítani, érzi, mint süllyed meg alatta a föld, mintha nem is föld volna, hanem csak vastag szövevény, amely a víz színén ingadoz. Ha tovább merészkedik valaki a csalfa látszatos mezőn, egyszerre megnyílik alatta a fű, egyet sikolt, Jézus nevét kiáltja. Annál rosszabb reá nézve, mentül jobban sikoltoz, mentül jobban imádkozik, annál jobban húzzák lefelé. A csalóka mező rongy moha- és gyökérszövedékké válik menekvés

után kapkodó kezeiben, lábait átfogják hálós-eres zöld szakállú hínár-rojtok, és lehúzzák oda az ismeretlen mélységbe, a feneketlen vizek alá, még csak egy buborék sem jó vissza utána.

E nagy, veszélyes mező színén apróbb-nagyobb tavacsok láthatók, némelyik alig szélesebb, mint egy közönséges kád, s ha valaki a túlsó hegy ormáról letekint e barna-zöld mezőre, úgy tetszik neki, mintha száz meg száz ragyogó kék szem nézne fel onnan, s csalfán integetne felé.

Jobb azt csak messziről nézni.

Túl az erdőn, túl a hegyen, mélyebb völgy teknőjében nyugszik, óriás hegyek koszorújában a Szent Anna-tó: csendes, mély tengerszem, körülötte sötétzöld fenyők koszorúja.

Olyan csendes, olyan hangtalan minden körös-körül, mintha most merült volna fel a tenger alól az egész tájék. Pedig mennyi történt itten!

Úgy tetszik az elandalgónak, mintha mindez tegnap, tegnapelőtt lett volna! Pedig messze-messze múlt már, és csak emléke is alig van többé.

Mikor ez a tó is, meg odafenn az a másik is, amely most fűvel van benőve, a kis vízitündérek országa volt, s a zöld vízikirály térdig érő zöld

szakállal, gyékénytutajon kievezett a zöld partra aranyhajú leányaival, apró-cseprő tündérkéivel, s egész hosszú délutánokon át eljátszadoztak a meleg napfényen, a kis hüvelyknyi tündérkéek hintáztak a falevélen, elbújtak a nagy harangvirágok üregeiben, s onnan kukucskáltak ki, pohárnak vették a gyöngyvirág kelyhecskéit, s mézharmatot ittak belőle, szembeszálltak a tücskökkel s más harcias kiállítású bogarakkal, s hős csatákat vívtak velük, megnyergelték a nagy pávaszemes pillangót, ingerkedtek a csúf fekete pókkal, s izmos kézzel szaggatták szét szivárványt játszó hálóit, amelyekkel ártatlan legyecskéket fojtogat, s azokból szóttek-fontak vékony, hosszú selyemfátyolokat: úgy illett a természetükre.

A vén vízikirály azalatt behúzódott a faodvába, s ott elüldögélt, nem bántott senkit, szakállát belepte a penész, haját a moha, képét ezer ránc barázdálta, s kezei, mint a reves fa, olyan sárgák voltak.

De leányai, a szép tündérlányok egészen másformák voltak. Fehér testüknél nem volt fehérebb a hó, kék szemeiknél nem volt kékebb az ég, és sárga hajuk mintha csupa aranyfonál lett volna.

Ott fésülték hullámos aranyfürtjeiket fényes csigahéj fésűkkel, korszorút fontak fejükre nefelejcsből, liliomból, s oly búbájosan daloltak, hogy fű, fa megállt hallgatására, s a zengő madarak elhallgattak, hogy tanuljanak tőlük.

Egyszer azonban emberek látogatták meg a tájat, s megtetszett nekik a szép, csendes, magányos hely; „jó lesz ez Isten tiszteletére”, mondták, s oda, a tengerszem partjára, a mély völgybe kápolnát építettek Szent Anna tiszteletére, nagy ünnepséggel felszentelték, tornyába csengő harangocskát szereztek, s attól fogva évről évre nagy búcsújárások történtek a Székelyföldről a bájos Szent Anna-tóhoz. A bűnösök, a szenvedők hetekig elimádkoztak ott a magányos kápolna küszöbén, a minden emberi háztól távol eső helyen, s megenyhülve, megvigasztalva hagyták el a szentelt helyet.

Vén remete volt a kápolna állandó őre, aki mindennap háromszor megcsendítette a harangot, s az ősrendetegben szerteszálló hangok hullámos ringása mennyei zengzet volt az eltévedt utasnak, az epedő búcsújárónak.

De nem szerette e hangokat a zöld vízikirály; a tündérek nem állhatják a harangszót; elbújnak, elrepülnek előle; a vízitündérek sohasem mertek már kiszállni a Szent Anna-tó partján, fehér testüket melegíteni, aranyhajukat fésülni a napfényben; zsoldárének, harangcsengés elkergette őket onnan. Mind felhúzódtak a felső tengerszembe, amely a hegy alatt össze van kötve az alsóval.

Hogy még oda se hallhassák a kínzó harangcsengést, elkezdtek a kis lidérekék apró vízigyökerekből, hínárrojtból, vízfolyondárból ingó bürüt fonni a víz színére. Mindig fonták, egyre fonták: évről évre vastagabb lett a szövedék; moha benőtte, fű felverte, egészen olyan volt, mint a mező, csakhogy a fű gyökerei a mély vízbe ágaztak le.

Csak itt-ott hagytak a dolgoz lidérekék nagy, gömbölyű ablakokat a csodálatos szövevényen, ahol a nap lesüthessen a víz alá, s a tündérekék feljöhessenek széttekinteni a világon. Ezeket a tengerszemecskéket sohasem nőtte be a fű.

A harangszó azonban idáig is elhallatszott, s a vízikirály mérgében tépte szakállát, s a bűbajos vízitündérek kínjukban sírtak éjszaka, hogy a pásztorlegények nem merték ott legeltetni marháikat, mert féltek a csodás hangoktól.

Egyszer oláh gulyáslegényt fogadott egy székely gazda, s bár előre jól megmondta neki, hogy a kokojszás felé ne hajtsa a tulkokat, az agyafúrt csak azért is odaterelte azokat, s amint ráesteledett az idő, tüzet gyújtott s melléhasalt.

Alighogy elszunnyadt, arra ébredt fel, hogy a kokojsza felől nagy bikabömbölést hall; azt gondolta: tán idegen kivert bika akar csordájára törni; felkapta hát a furkósbotját, s arra szaladt, ahonnan a bömbölés jött.

Nem látott azonban bikát sehol, hanem térdig belesüllyedt valamibe, s csak alig tudott kivergődni újra a szárazra, egészen átázottan.

A bika hangja valami vízimadártól jött, amely most megint távolabb zúgott, hogy maga után csalja a legényt.

Ez azonban nem követte, hanem visszavánszorgott elhagyott tüzéhez, s minthogy nagyon megijedt, csúnyául káromkodott odáig.

Amint azonban a tűz mellé tett subáját keresi, akkor látja, hogy abba egy csodálatos alak burkolódzott; törpe vénember, földig érő penészes szakállal, zöld ruhában, mohos fejfel, és reves, halovány kezeit ott melengette a tűznél.

Az oláh legény sokat tanult odahaza a lidércekről, s nagyon megörült, hogy most eggyel találkozott; kérdezte tőle, hogy mit hozott neki?

– Véka aranyat, zsák ezüstöt – mondta a vízikirály, miközben szakállából a vizet facsarta.

– Mit adjak érte? – kérdezte a pásztor.

– Hozd el nekem a Szent Anna-kápolnából a harangot, s vesd bele a tengerszembe, ott, ahol a nagy, veres fenyő kilátszik a kokojszából. Azon a veres fenyőn bőrtarisznya lóg, benne rengeteg arany, ezüst. Más nem viheti el onnan, csak akit én odavezetek.

A legény megörült a szónak, kezet adott a tündérnek, csupa víz lett a marka, mintha reves fataplót szorított volna bele, s megígérte, hogy elhozza neki a harangot.

a pénzes tarisznyák. A vadállat úgy sóhajtott, úgy könnyezett, mintha ember lett volna.

A jámbor székely nem tudta mire vélni a csodát, de nemsokára meghallotta, hogy éjszaka ellopták a kápolna csengettyűjét, s azonnal sietett azon a pénzen, amit rejtelmes bikája hazahozott, új harangot vásárolni, szebbet, nagyobbbat, mint az előbbi; a fele ezüstből volt öntve.

Fel is tették az új csengettyűt, beszentelték, de amint meg akarták húzni, nem hallatszott semmi hangja, tompán ütődött hozzá a nyelv, nemkülönben, mintha bőrből lett volna varrva a harang.

Éjszaka pedig odajártak a vérszemet vett tündérek a kápolna elé, csúfondárosan kötekedtek a jó öreg remetével, s úgy énekeltek a víz színén, gúnyosan utánozva a harang hangját:

„Gingalló!
Szent ajtó,
Főzz kását:
Nincsen só.
Ha nincs só,

Kérj másót'
De nem ad.
Ha nem ad,
Vágd pofó'!
Gingalló!...”

